

סיכום הדף היומי שקלא וטריא בבא קמא עה

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן(שמערים שיתקיים תורתו) שנאמר (משלי ח) אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

לעילוי נשמת
דינה בת עטל ז"ל
עובדיה חיים בן רחל ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה

ב. **אמר** [ליה]^{רפ} **רבא** [קפחתי] לסיבי דבי רב רב המנונא דהא רבן גמליאל

פוטר עצמו מכלום הוה, וקאמר ליה רב חסדא לרב הונא, שהקשה עליו,

ולא קא משני ליה כהחילוק הזה בין מתחייב בממון או לאו.

להלן דברי רב יוחנן הסובר כמו דעת רב המנונא בדעת רב:

א. איתמר נמי אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן-

גנבתי ובאו עדים שגנב, פטור שהרי חייב עצמו בקרן,

אבל אמר לא גנב ובאו עדים שגנב, וחזר ואמר **טבחתי ומכרתי**, ובאו עדים שטבח ומכר, חייב שהרי פטר עצמו מכלום.

הוכחת רב אשי ממתניתין וברייתא לדינו של רב יוחנן

אמר רב אשי מתניתין וברייתא נמי דיקא כרבי יוחנן-

מתניתין דתנן-

גנב על פי שנים וטבח ומכר ע"פ עד אחד או על פי עצמו, משלם תשלומי כפל ואינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה.

למדנו לעיל שהתנא הביא דין של טבח ע"פ עד אחד בסמוך לדין של הודאה ע"פ עצמו

להשיעור שהודאת עצמו דומה לו והיינו: כמו שכשבא לאחר מכן עד נוסף הוא מצטרף

לראשון ומחייב בקנס, כמו כן בהודאת עצמו כשבאו עדים אחר כך מחייבים אותו בקנס.

לעיל הסברנו שסיבת החיוב היא משום שמודה בקנס ואח"כ באו עדים חייב (דלא כרב).

עתה רב אשי מבאר באופן שונה ומוכיח שאם בא ללמד זאת בלבד מדוע התנא הביא

מקרה שלא הודה בגניבה אלא בטביחה, אלא ע"כ לומר שלא בגלל שבאו עדים אח"כ

חייב, אלא משום שהודאת בטביחה לאו כלום היא - כדלהלן:

למה לי דתני **גנב על פי שנים**, לייתי **גנב וטבח** [ומכר] על פי עד אחד או על פי

עצמו אינו משלם אלא הקרן?

אלא לאו, הא קמ"ל גנב על פי שנים וטבח על פי עד אחד או על פי עצמו הוה,

דלא מחייב עצמו בקרן, הוא דאמרין ע"פ עצמו דומיא דע"פ עד אחד:

מה ע"פ עד אחד, כי אתי עד אחד מצטרף בהדיה, מחייב על פי עצמו נמי, כי

אתו עדים מחייב, אבל גנב וטבח ומכר ע"פ עד אחד או ע"פ עצמו דחייב עצמו

בקרן, לא אמרין על פי עצמו דומיא דעל פי עד אחד.

[עד כאן דף עה עמוד א']

ברייתא דתניא^{רפ}-

ראה עדים שממשמשים ובאין **ואמר גנבתי**, אבל לא טבחתי ולא מכרתי, אינו

משלם אלא קרן.

למה לי למיתנא **ואמר גנבתי** אבל לא טבחתי ולא מכרתי, ניתני גנבתי או טבחתי

ומכרתי פטור והשיעור לנו שאפילו על הודאת טביחה ופטור את עצמו מכלום נחשב הודאה,

- אלא הא קמ"ל טעמא **דאמר גנבתי** הוא דחייב עצמו בקרן, דפטור, אבל אמר

לא גנבתי ובאו עדים שגנב, וחזר ואמר טבחתי ומכרתי, ובאו עדים שטבח ומכר,

דלא חייב עצמו בקרן חייב.

אלמא הודאה דטביחה לאו הודאה היא.

(דחיה) אמרי לא, היא גופה קמ"ל: דכיון דאמר **גנבתי** אע"ג דאמר לא טבחתי

ולא מכרתי ובאו עדים שטבח ומכר, פטור - תשלומי (ארבע) חמשה אמר רחמנא,

ולא תשלומי ארבעה ולא תשלומי שלשה.

להלן ברייתא נוספת המתייחסת למעשה של ר"ג, ומביאה טעם אחר מדוע טבי לא יצא לחרות, ולאחר מכן הגמרא מחשבת את ההבדל הזה:

(קושיה) והתניא אמר לו אין בדבריך כלום **שכבר הודית** - משמע שאפילו באו עדים אחר כך.

הגמרא מנסה לתלות זאת במחלוקת תנאים בדינו של רב הונא בשם רב:

מאי לאו תנאי היא-

א. האי תנא דאמר שכבר אין לך עדים, סבר מודה בקנס ואחר כך באו עדים, **חייב**. והאי תנא דאמר שכבר הודית, סבר מודה בקנס ואח"כ

באו עדים פטור.

ב. לא דכ"ע מודה בקנס ואח"כ באו עדים פטור.

האי תנא דאמר שכבר אין לך עדים, סבר חוץ לב"ד הוה.

והך תנא דאמר שכבר הודית, סבר בבית דין הוה.

מחלוקת במודה בקנס ואחר כך באו עדים - רב ושמואל

איתמר מודה בקנס ואח"כ באו עדים-

א. רב אמר פטור.

אמר רבא בר אהילאי מאי טעמא דרב אם המצא בעדים תמצא בדיינין, פרט למרשיע את עצמו.

למה לי? מאשר ירשיעון נפקא!

אלא ש"מ מודה בקנס ואח"כ באו עדים פטור.

ב. ושמואל אמר חייב.

ושמואל אמר לך ההוא 'המצא תמצא' מבעי ליה לגנב עצמו. כדתנא דבי חזקיה-

ראה עדים שממשמשים ובאים ואמר 'גנבתי ומחייב את עצמו בקרן, אבל לא טבחתי

ולא מכרתי' ובאו עדים שגנב וטבח ומכר:

א) אינו משלם אלא קרן - אע"פ שלגבי טביחה ומכירה לא הודה, היות ופטור

מכפל פטור נמי בד' וה' (ד' וה', ולא ג' וב').

ב) רבי אלעזר בר' שמעון אומר יבואו עדים ויעידו.

להלן כיצד שמואל ורב יסבירו את המחלוקת בברייתא זו, האם ישנה מחלוקת תנאים

בדין שהודה ואח"כ באו עדים:

שמואל - אנא דאמרי כר' אלעזר בר' שמעון.

ודאי תנאי היא - ות"ק חולק על זה - שא"א שיסבור כת"ק, שפטורים אפילו במקרה שהודה מחמת פחד.

לרב - כ"ע סוברים כמותי, וכך מבאר דברי רבא"ש שלא יסתור את דבריו:

עד כאן לא קאמר ר' אלעזר בר' שמעון התם אלא משום דקא מודי מחמת ביעתותא דעדים, שראתה אותם באים, אבל הכא דמודה מעצמו אפי' ר' אלעזר בר' שמעון מודה.

מודה בקנס פטור לרב - על הגניבה או גם על טביחה ומכירה

א. **אמר רב המנונא** מסתברא מילתיה דרב-

באומר **גנבתי** ובאו עדים שגנב, פטור שהרי חייב עצמו בקרן,

אמר **לא גנבתי** ובאו עדים שגנב, וחזר ואמר **טבחתי ומכרתי**, ובאו עדים שטבח

ומכר, **חייב** - שהרי פטר עצמו מכלום שהיה יודע שהמודה בקנס פטור, ולכן לאו הודאה

היא. אך כשמודה שגנב מתחייב בהודאתו בקרן ומתנוון להחזיר הגזילה.

להלן דברי רבא שדוחה סברת רב המנונא ומוכיח מהברייתא שהבאנו לעיל לגבי טבי

עבדו של ר"ג, ששם מדובר שהודה שסימא את עבדו ואינו משלם כלום.

^{רפ} תוספות ד"ה אמר ליה רבא קפחתי לסיבי דבי רב. (פ1) **ב' קונטרס ציערת תלמידים שבבית המדרש** שאמר דבר שאינו דהא רב הונא ידע מילתיה דרב גדול ממך אין לו זה החילוק וקשה

דבכל דוכתי הוי קיפוח לשון ניצוח כמו לקפחני בהלכות הן באין בפ' שני דקדושין (ד' נב:) ודגזיר

(ד' מט:) וכמו קפחניהו לתלתא רבנן סמיכי בטעותא גיטין (ד' כט:) (2) **ורשב"ם** פי' דל"ג אמר

ליה רבא אלא אמר רבא קפחתי לסיבי דבי רב פירוש נצחתי את רב המנונא שהוא סבי דבי

רב והוכחתי לו מכח דברי רב הונא שהיה יודע דברי רב יותר ממנו שאין לחלק כמו שחילק

והביא ראיה מפ"ק דסנהדרין (יז: ושם) דאמר התם אמרי בי רב רב הונא ופריך והאמר רב

הונא אמרי בי רב ומשני אלא אימא רב המנונא ולהכי קרי ליה סבי דבי רב וקשה חדא שמוחק

כאן בספרים אמר ליה ועוד דאין דרך לומר איתמר נמי אחרי שסתור את דבריו ועוד דכוותיה

דרב המנונא דייק מתני' וברייתא כדאמר בסמוך ולרב הונא מפקא מתני' מדברי רב (3) **ונראה**

הונא שהוא סבי דבי רב שהוא לא ידע לחלק כאשר חלקת ובסנהדרין מפרש ר"ת אימא רב המנונא פירוש לא תימא אמר רב הונא אמרי בי רב אלא אמר רב המנונא אמרי בי רב וכן משמע

סיכום הדף היומי

שקלא וטריא

בבא קמא עה

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן (שמערים שיתקיים תורתו) שנאמר (משלי ח) אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

לעלו נשמת
דינה בת עטל זיל
עובדיה חיים בן רחל זיל
ת.נ.צ.ב.ה

וימא כתנאי- האם מועיל הודאה בטביחה ומכירה.
[רישא] היו שנים מעידין שגבב, והיו שנים מעידים אותו שטבח ומכר, הוזמו עדי גניבה, עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה מכיוון שלא גבב לא טבח והעדי גניבה משלמים כפל, והוא והעדי טביחה ומכירה פטורים.

[סיפא] הוזמו עדי טביחה ולא עדי גניבה - הא גבב משלם תשלומי כפל, והן משלמין תשלומי שלשה לגבב.
להלן דברי סומכוס ובהמשך הגמרא מנסה להבין על איזה מקרה הוא חולק על ת"ק, ומכריחה שדיבר בעניין אחר, ולא על הרישא וסיפא, ומזה הגמרא מוכיחה את המחלוקת תנאים הנזכרת.

משום סומכוס אמרו הן משלמין תשלומי כפל, והוא משלם תשלומי שלשה לפר ושנים לאיל.
אהייא קאי סומכוס?
- **אילימא ארישא -** עדי גניבה חייבים לשלם כפל לבעלים בשביל רפ"ח, והגבב משלם ג' לבעלים שעדי טביחה לא הוזמו.

(קושיה) לית ליה לסומכוס עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה הרי כיוון שלא גבב לא טבח?

- **ואלא אסיפא -**
(קושיה) שפיר קאמרי רבנן הוא משלם תשלומי כפל והם משלמין תשלומי שלשה, ואיך יתכן שסומכוס יסבור להיפק?

- **אלא מילתא אחריתי** אמרו חכמים ועל זה חלק עליהם איכא בינייהו-
כגון:

1) **דאתו בי תרי אמרי ליה גבבתי. אמר להו 'אין, גבבתי, לאו הודאה היא**

שמפחד העדים אמר כך, ובל"ה הכרח הוסיף ואמר **וטבחתי ומכרתי, והודאה היא, מיהו לא בפניכם גבבתי'.**

2) **ואייתי סהדי אחרים ואזמינהו דלא באפייהו גבב.**

3) **ואייתי בעל הבית סהדי ואסהידו ביה דגבב וטבח ומכר.**

ובהודאת טביחה קמיפלגי:
דרבנן - הן משלמים כפל לגבב והגבב מעביר את זה לבעלים, והוא פטור מד' וה' שהרי הודאה, סברי אע"ג דהודאה דגניבה מחמת עדים הוא דקא מודה, הודאה דטביחה הודאה היא ופטור.

וסומכוס - לגבי כפל מודה לחכמים שהעדים משלמים, אך לגבי תשלומי ד' וה' - סבר כיון דהודאה דגניבה מחמת עדים הוא דקא מודה, דטביחה לאו הודאה, והנך עדים קמאי דאזמינהו משלמין תשלומי כפל - בזה כמו רבנן, והוא משלם שלשה לפר ושנים לאיל. - אלמא הודאת טביחה לאו הודאה היא.

רב אחא דוחה את הוכחה זו, ומבאר מחלוקתם באופן שונה.
אמר רב אחא בריה דרב איקא לא דכולי עלמא הודאה דטביחה לאו הודאה היא, אלא בעדות שאי אתה יכול להזימה קמיפלגי:
כגון:

1) **דאתו סהדי ואמרי ליה גבבתי ואמר להו 'גבבתי וטבחתי ומכרתי מיהו לא בפניכם גבבתי אלא בפני פלוני ופלוני'.**

2) **ואייתי סהדי ואזמינהו דלא באפייהו גבב.**

3) **ואתו בעל הבית פלוני ופלוני ואסהידו ביה דגבב וטבח ומכר. -** אם היו עדים אחרים, לכ"ע הגבב חייב לשלם ג' וד'.

ובהו קמיפלגי:
דרבנן - הגבב פטור מד' וה' שמודה בקנס פטור, סברי הויה לא עדות שאי אתה יכול להזימה וכל עדות שאי אתה יכול להזימה לא הויה עדות ר"ל העדים אחרונים אינן נחשבים כעדים, שהרי הם לא באו לחייבו שום דבר שלא הודה מקודם, והיות ואם הוזמו הם פטורים לגמרי, אינן בתורת עדות, ואזי נחשב הודאת הגבב כהודאת עצמו.

וי"ט האחרונים תמהו על רש"י איך יתכן שישלם כפל, הרי התברר שלא היה גניבה. וראיתי בספר כסא רחמים שביאר שכיוון שאינו משלם ג', שרחמנא אמר ד' וה' ולא ג' וב', מוכרח לומר שהם משלמין כפל דהו"ל ד' וה'. ועל זה מפריכה הגמרא.

ניתן לקבל את סיכומי 'שקלא וטריא' השבועיים על הדף היומי במייל arielmarcus5518@gmail.com - נשמח לקבל הערות ותיקונים.

סיכום השיטות של מודה בקנס ואחר כך באו עדים

אם הודה בגניבה או גם בטביחה ומכירה:

1. רב הונא בשם רב פטור. [מקור: המצא תמצא - מאשר ירשיעו] - סובר שת"ק ור' אלעזר בר' שמעון סוברים כמותו.

אם הודה מתוך פחד שהיו עדים משמשים ובאים - מחלוקת תנאים האם פטור [ת"ק מחייב ור"א ברבי שמעון פטור].

2. שמאל חייב - [המצא תמצא מלמד דבר אחר] הוא סובר כר' אלעזר בר' שמעון ומודה שיש תנא שחולק.

מודה בקנס על טביחה ומכירה בלבד

לדעת רב:

רב המנונא סבר שרב מחייב כיוון שפטור את עצמו מכלום. ורבא דחה זאת. רבי יוחנן עצמו סובר שפטור.

הגמרא רצתה לתלות את זה במחלוקת תנאים בין ת"ק וסומכוס ודחתה.

לפי שמאל - חייב כמו לגבי גניבה.

[עד כאן דף עה עמוד ב]

וי"ט תוספות ד"ה תשלום דכפל. ולעיל (דף סח:) דמוקי ריש לקיש מתני' דגבב והקדיש ואח"כ טבח משלם תשלומי כפל כשהקדיש בעלים ביד גבב צריך לומר נמי תשלום דכפל: